

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Södertörns högskolas yttrande om betänkandet Polisiär beredskap i fred, kris och krig (SOU 2025:57)

Sammanfattning

Utredningens uppdrag (dir. 2023:143) har inneburit att överväga och föreslå åtgärder som kan stärka Polismyndighetens och Säkerhetspolisens beredskap så att de kan genomföra sina uppgifter över hela hotskalan. Beredskapen ska alltså omfatta att kunna hantera kriser eller andra samhällsstörningar som uppstår i både fredstid och vid höjd beredskap och ytterst i krig.

Förslagen i betänkandet är generellt sett väl genomarbetade. I betänkandet föreslås att inrätta en polisiär förstärkningsresurs, där urvalsgruppen delvis ska bestå av polisstudenter. Högskolan tillstyrker i och för sig inrättandet av en polisiär förstärkningsresurs, men har ett antal synpunkter i den del som rör polisstudenter. Högskolan begränsar sina kommentarer till denna del av betänkandet.

Sammanfattningsvis aktualiserar förslaget om att inkludera polisstudenter från och med termin 4 i urvalsgruppen frågor av såväl utbildningsmässig som organisatorisk och rättslig karaktär. Det är av största vikt att förslaget bereds vidare i nära dialog mellan Polismyndigheten och de lärosäten som ansvarar för polisutbildningen. Endast genom en tydlig ansvarsfördelning, en fördjupad konsekvensanalys samt en adekvat resursfördelning kan förslaget genomföras utan att äventyra utbildningens kvalitet, polisstudenternas välbefinnande eller lärosätenas uppdrag.

I övrigt har högskolan inga synpunkter på betänkandet.

En polisiär förstärkningsresurs (8)

Enligt det aktuella förslaget ska polisstudenter som genomgår de två sista terminerna av utbildningen – det vill säga termin 4 vid polisutbildningen samt den efterföljande aspiranttjänstgöringen vid Polismyndigheten – kunna skrivas in och krigsplaceras som reservpoliser. Eftersom Södertörns högskola är ett av de lärosäten där polisutbildningen bedrivs, är högskolan särskilt berörd av förslaget.

I den fortsatta beredningen av förslaget bör ett antal centrala delar tydliggöras som gäller konsekvenserna för polisutbildningen samt lärosätenas uppgift och ansvar.

Konsekvenser för polisutbildningen

Polisutbildningen är en uppdragsutbildning som bedrivs vid lärosäten i nära samverkan med Polismyndigheten. Utbildningen omfattar i dagsläget fyra terminers heltidsstudier samt en handledarledd aspiranttjänstgöring vid Polismyndigheten. Utredningens förslag om att krigsplacera polisstudenter från och med termin 4 aktualiserar flera frågor. En central fråga är vilka förväntningar som ska ställas på en polisstudent under den fjärde terminen. Om utredningens förslag förutsätter eller kan komma att medföra att nya kunskaps- eller färdighetsmål tillkommer i utbildningen bör det tas i noga beaktande, eftersom polisutbildningen redan idag är omfattande och krävande, med ett stort antal kurser och moment som sammantaget ställer höga krav på polisstudenterna.

En annan viktig aspekt är konsekvenserna för polisstudenternas möjlighet att fullfölja sin utbildning. I en krigssituation är det oklart när studierna kan återupptas, och det finns heller inga garantier för att polisstudenten efteråt är fullt ut återställd – varken fysiskt eller psykiskt – ur ett polisiärt yrkesperspektiv.

Därutöver aktualiseras frågan om lärarbemanning och lärarnas kompetens. Om lärare med polisiär bakgrund vid lärosätena ska kunna förbereda polisstudenter under termin 4 och 5 inför de särskilda utmaningar som en krigsplacering kan innebära så kan det kräva kompetensutveckling som riskerar att göra personalförsörjningssituationen mer ansträngd än i dagsläget.

Sammanfattningsvis bör det säkerställas att förslaget inte riskerar att underminera polisutbildningens kvalitet, polisstudenternas progression eller lärosätenas förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag. Mot denna bakgrund bör regeringen tillse att polisutbildningens uppdrag i denna fråga förtydligas och även tillsätta ekonomiska förutsättningar för planering och genomförande av förslagen.

Lärosätenas uppgift och ansvar

En annan central del i förslaget är lärosätenas uppgifter och ansvar inom ramen för polisutbildningen. Då utbildningen är en uppdragsutbildning som bedrivs på uppdrag av Polismyndigheten, måste roller och ansvarsfördelning tydliggöras i relation till en eventuell krigsplacering av polisstudenter:

- Det bör klargöras vilken roll lärosätet ska spela i förberedelserna inför polisstudenternas krigsplacering. Om lärosätet förväntas anpassa kursinnehåll, utbildningsmoment eller examinationer måste detta tydligt framgå och resurser finnas.
- Det bör vidare tydliggöras hur ansvaret för polisstudenternas arbetsmiljö, hälsa och säkerhet fördelas mellan Polismyndigheten och lärosätet, särskilt i en situation där polisstudenterna både är studerande och samtidigt krigsplacerade resurser. Här uppstår komplexa frågor kring juridiskt ansvar, pedagogiskt ansvar samt arbetsgivaransvar.
- Vidare bör formerna för samverkan mellan Polismyndigheten och lärosätena utvecklas och formaliseras. En tydlig och långsiktig struktur för kommunikation, beslutsvägar och gemensam planering är nödvändig för att utbildningen ska kunna bedrivas med bibehållen kvalitet även i ett förändrat säkerhetspolitiskt läge.

Slutligen bör det understrykas att lärosätenas huvuduppgift är att bedriva utbildning och forskning. Om polisutbildningen tillförs nya uppgifter kopplade till krigsplacering, måste dessa balanseras mot lärosätets akademiska uppdrag och de resurser som krävs för att upprätthålla kvaliteten i utbildningen.

Överväg förlängning av polisutbildningen

I detta sammanhang bör det även övervägas att förlänga polisutbildningen till tre år, det vill säga fem terminer vid lärosätet och en sjätte termin som aspiranttjänstgöring. En sådan förlängning skulle kunna ge utrymme för att på ett mer hållbart sätt integrera nya krav, exempelvis de som följer av en eventuell krigsplacering, utan att kompromissa med utbildningens kvalitet eller polisstudenternas arbetsbelastning.